

Tirsdag 08/01 2013

Illustration: Kåre Viemose, Polfoto

600 millioner at hente på bedre integration

| CARSTEN TERP, CTB@LO.DK

Kommuner med haltende integration får økonomiske smæk. Hvis de dårligste kommuner bliver lige så gode som de bedste til at få flygtninge og indvandrere i job eller uddannelse, kan de spare mere end 600 millioner kroner om året. Social- og integrationsminister vil måle kommunerne for at få de bedste eksempler frem.

KØBMANDSKAB Landets kommuner kan spare et trecifret millionbeløb hvert år på bedre integration af flygtninge og indvandrere.

Beregninger foretaget for Ugebrevet A4 af analysefirmaet LG Insight viser, at der kunne spares over 600 millioner kroner årligt, hvis samtlige kommuner var lige så gode som de bedste til at få indvandrere og flygtninge i arbejde eller uddannelse.

I 2011 brugte kommunerne knap 2,5 milliarder kroner på at forsørge ledige indvandrere og flygtninge samt deres efterkommere på kontanthjælp. Men de gennemsnitlige forsørgelsesudgifter til ledige indvandrere og flygtninge varierer voldsomt fra kommune til kommune, viser kortlægningen fra LG Insight.

Lemvig har landets laveste forsørgelsesudgifter. Her koster en flygtning eller indvandrer i gennemsnit kommunen godt 22.000 kroner om året, mens Aarhus i den anden ende af skalaen betaler mere end det dobbelte, næsten 50.000 kroner.

Odder gør det skidt

Samtidig viser kortlægningen, at 25 procent af de ledige flygtninge og indvandrere i Odsherred er i arbejde efter et halvt år, mens det samme kun gælder 8 procent i Odder.

»I en tid med ressourceknaphed er der kommuner, som evner at holde en høj kvalitet i deres integration. Og det er simpelthen godt købmandskab, for det giver gode resultater med at få flygtninge og indvandrere i job og dermed også lavere forsørgelsesudgifter for kommunerne,« siger Lars Larsen fra LG Insight, som følger kommunernes integrationsindsats på tæt hold.

Ifølge beregningerne fra LG Insight kan alene landets fem største kommuner spare næsten 280 millioner kroner om året, hvis de bliver lige så effektive som landets sjette største kommune, Randers, i forhold til at få flygtninge og indvandrere ind på arbejdsmarkedet. Størst er potentialet i Københavns Kommune, der kunne spare 156 millioner kroner, mens Aarhus kunne hente 67 millioner.

Social- og integrationsminister Karen Hækkerup (S) siger til A4, at hun er meget opmærksom på kommunernes integrationsindsats.

»Der er kommuner, hvor integrationen fungerer fantastisk, mens det halter mere andre steder. Jeg er meget opsat på at sikre, at deres indsats bliver løftet. Det er der rigtig god samfundsøkonomi i,« siger Karen Hækkerup:

»Det er ikke, fordi vi bruger for mange penge, men fordi vi ikke får nok ud af de penge, vi bruger,« konstaterer ministeren.

Ingen skal gå og vente i Lemvig

Mens udgifterne i landets ti billigste kommuner ligger mellem 22.000 og 26.000 kroner pr. flygtning og indvandrer på kontanthjælp, ligger udgifterne i de ti dyreste kommuner dobbelt så højt – fra 44.000 kroner og op til knap 50.000.

De allerlaveste udgifter kan Lemvig Kommune prale med. Og det skyldes en meget bevidst indsats for at få flygtninge og indvandrere i arbejde eller uddannelse, fortæller direktør for Social/ Sundhed og Arbejdsmarked Anne Mette Lund.

»Vi har ingen indvandrere eller flygtninge, som går passive. De er alle sammen i aktivering på virksomheder eller i uddannelse,« siger hun.

En støttekontaktperson møder kommunens flygtninge og indvandrere og sikrer, at de får den hjælp, de har behov for – hvad enten det drejer sig om mødet med skoler og børnehaver, sundhedssystemet eller en mulig arbejdsgiver. Samtidig har kommunen en tæt kontakt til de lokale virksomheder. Og det betyder, at kommunen har et godt overblik over sine flygtninge og indvandrere og hurtigt kan få dem ud i virksomhedspraktik eller løntilskud.

»De bliver aktiveret med det samme – allerhelst på virksomheder eller i tilrettelagte uddannelsesforløb. Ingen skal gå og vente her. For hvis de går ledige i over tre måneder, bliver de inaktive og mister troen på, at de kan. Det er demotiverende. Derfor skal de hurtigt i gang,« fastslår Anne Mette Lund.

Flygtninge dobbelt så dyre i Aarhus som i Lemvig

De ti dyreste kommuner og effekten af deres integration

Kommune	Udgift pr. person i kr. ¹	Effekt i procent ²
1. Aarhus	49.836	13
2. Fredericia	48.300	9
3. Lolland	47.200	9
4. Frederiksberg	46.685	11
5. Køge	46.618	11
6. København	45.214	13
7. Rødovre	45.100	17
8. Odense	45.038	12
9. Guldborgsund	44.840	16
10. Aalborg	44.069	21

De ti billigste kommuner og effekten af deres integration

Kommune	Udgift pr. person i kr. ¹	Effekt i procent ²
1. Lemvig	22.204	17
2. Jammerbugt	22.369	17
3. Skive	23.121	19
4. Odsherred	23.288	25
5. Thisted	24.226	22
6. Bornholm	25.056	21
7. Egedal	25.110	16
8. Favrskov	25.223	10
9. Langeland	25.381	13
10. Kerteminde	25.881	15

Der er kæmpe forskelle på, hvad det koster de enkelte kommuner at forsørge ledige flygtninge og indvandrere. I Aarhus betaler kommunen 49.836 kroner pr. person, mens Lemvig betaler 22.204 kroner.

En stor del af forklaringen skal findes i kommunernes evne til at sætte de ledige flygtninge og indvandrere i stand til at forsørge sig selv. I Odsherred er 25 procent i arbejde eller uddannelse efter et halvt års ledighed. I Fredericia og på Lolland gælder det kun 9 procent.

Noter: 1) Beløbet angiver kommunens samlede årlige udgifter fordelt på antallet af personer. 2) Procentsatsen angiver, hvor stor en del af de aktiverede flygtninge og indvandrere som er i arbejde eller uddannelse efter et halvt års ledighed.

Kilde: LG Insight.

Det dyre tilbud kan blive billigt

Og den tilgang er fornuftig, vurderer Lars Larsen fra LG Insight. For den såkaldte virksomhedsrettede aktivering udløser en større refusion af udgifter fra staten. Og dermed sparer Lemvig penge. Og samtidig kan det betale sig i længden at sætte ind med hurtige tilbud til de ledige flygtninge og indvandrere.

»Det rigtige tilbud på det rette tidspunkt kan være dyrt på kort sigt. Men på den lange bane kan det være billigere. Og det er ufornuftigt at vente med at sætte ind med det tunge skyts, for så skal der bruges rigtig mange penge senere,« siger Lars Larsen.

Odsherred skal være attraktiv

Også i Odsherred er udgiftsniveauet i bund.

Den sjællandske udkantskommune har landets fjerdelaveste forsørgelsesudgift på 23.288 kroner. Og det hænger tæt sammen med, at Odsherred er danmarksmester i at få flygtninge og indvandrere i job eller uddannelse.

Efter seks måneder er 25 procent af de ledige flygtninge og indvandrere sluppet ud af kontanthjælpskøen og i stand til at forsørge sig selv. Det er markant flere end i Odder, hvor 8 procent er selvforsørgende efter et halvt år, mens Fredericia og Lolland kommuner med 9 procent ligger marginalt højere.

Ifølge afdelingsleder for kontanthjælps- og integrationsområdet Peter Hansen gør Odsherred en stor indsats for at gøre det attraktivt for de nytilkomne at bo i kommunen.

»De er højmotiverede, og de tror på en fremtid her. Så skal vi også holde fast i dem. Og noget af det, der giver mest mening, er, at de skal have et arbejde og mulighed for at bygge et liv op,« siger han.

Hele kommunens integrationsindsats har i 15 år – altså også før kommunesammenlægningen – været samlet på et sted under samme tag som jobcentret. Det betyder, at de ansatte har et godt og tæt kendskab til de enkelte flygtninge og deres udfordringer. Og samtidig har kommunen et særdeles godt forhold til de lokale arbejdsgivere, fortæller Peter Hansen.

»Vi oplever en meget stor imødekommenhed hos arbejdsgiverne. I øjeblikket er vi selvfølgelig også ramt af ledighed, men på den lange bane kommer vi også til at mangle arbejdskraft. Så vi vil gerne holde på vores flygtninge og indvandrere og give dem lyst til at bosætte sig her,« understreger Peter Hansen.

611 millioner at spare

De økonomiske forskelle mellem kommunerne er dog ikke alene udtryk for, hvor gode de er til at skaffe job til indvandrere og flygtninge og dermed få dem væk fra kontanthjælpen. Forskellige rammevilkår spiller også ind på tallene. Således har de store kommuner typisk flere ”tunge” indvandrere – for eksempel traumatiserede flygtninge fra krigshærgede lande.

For at korrigere for de forskelle har LG Insight inddelt kommunerne i tre klynger baseret på sammensætningen af deres indvandrergupper. Men også når man måler kommunerne op mod andre med sammenlignelige rammevilkår, finder man store forskelle.

Klynge 1 rummer kommunerne med færrest tunge flygtninge og indvandrere. Her varierer forsørgelsesudgifterne fra godt 23.000 kroner i Odsherred til godt 43.000 kroner i Hillerød.

Klynge 2 spænder over Lemvigs 22.000 kroner til næsten 47.000 kroner på Frederiksberg. Og i klynge 3, der blandt andet rummer landets seks største kommuner, går spændet fra godt 26.000 kroner i Rebild til knap 50.000 i Aarhus.

Og det er bemærkelsesværdigt, mener analyse- og forskningschef Hans Hummelgaard fra Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Forskning og Analyse, KORA, det tidligere AKF.

»Det er meget store forskelle, vi ser mellem kommunerne, når der er korrigeret for rammebetingelser – så godt som man nu er i stand til,« siger Hans Hummelgaard.

Ifølge beregninger fra LG Insight er der klingende mønt at hente i at styrke integrationen. Hvis samtlige kommuner præsterede på samme niveau som gennemsnittet af de fem bedste kommuner i deres klynge, ville kommunerne i alt kunne spare næsten 611 millioner kroner.

Praktik og løntilskud virker

Hos KORA understreger Hans Hummelgaard, at resultaterne i den nye kortlægning er i tråd med tidligere forskning fra AKF, som har identificeret en række årsager til, at nogle kommuner får bedre resultater af deres integrationsindsats end andre:

- De har en høj politisk prioritering af integrationen med klare målsætninger
- De lægger stor vægt på at få udlændingene ind på arbejdsmarkedet
- Der er tæt samarbejde mellem de ansatte, som arbejder med udlændingene
- Og der er tæt opfølgning, god kontakt til lokale virksomheder og en hurtig indsats overfor udlændingene

Især løntilskud og virksomhedspraktikker er effektive redskaber til at integrere flygtninge og indvandrere.

»Den virksomhedsrettede aktivering har en særligt stor effekt i forhold til den gruppe, sandsynligvis fordi mange udlændinge ikke har særligt stort kendskab til arbejdsmarkedet i forvejen,« siger Hans Hummelgaard.

Randers præsterer godt

Kommunerne kan spare 600 millioner

Besparelspotentiale pr. år i kr.

Klynge 1 – mindre kommuner med en lille andel flygtninge og indvandrere	54.264.504
Klynge 2 – mellemstore kommuner med en andel af flygtninge/indvandrere, der svarer til landsgennemsnittet	123.113.664
Klynge 3 – større kommuner med en stor andel flygtninge og indvandrere	433.430.504
I alt:	610.808.672

Kommunerne kan spare over 600 millioner kroner ved en bedre integration af flygtninge og indvandrere. Især for de store kommuner med mange flygtninge er der penge at hente. Store kommuner som København, Aarhus, Aalborg og Odense kan spare over 400 millioner kroner på at integrere flygtningene bedre.

LG Insight har beregnet, at kommunerne i klynge 1 kan spare godt 54 millioner kroner i forsørgelsesudgifter, hvis de indretter deres indsats lige så effektivt som gennemsnittet af de fem bedste kommuner i klyngen.

For kommunerne i klynge 2 er det muligt at spare 123 millioner kroner. Klynge 3 rummer alle landets største kommuner, der typisk har flere traumatiserede flygtninge end de mindre kommuner. For denne gruppe kan der hentes helt op til 433 millioner kroner.

Note: For at neutralisere forskelle i de enkelte kommuners rammevilkår er kommunerne inddelt i tre klynger med sammenlignelige vilkår. Klyngeinddelingen er grovkornet, da det ikke er muligt at identificere og neutralisere samtlige rammevilkår.

Kilde: LG Insight.

Det største besparelspotentiale findes i klynge 3, som rummer kommuner med de tungeste indvandrere og flygtninge. Her finder vi også en stor del af de kommuner, som betaler dyrt i forsørgelse og samtidig har svært ved at få målgruppen i job eller uddannelse.

Ikke så underligt ligger landets seks største kommuner her. De store byer tiltrækker flygtninge og indvandrere. Men det giver ikke pr. automatik høje udgifter.

Således ligger landets sjette største kommune, Randers, nummer 6 i klyngen med forsørgelsesudgifter på godt 32.000 kroner. Det er markant mindre end store byer som København, Aarhus, Aalborg og Odense, som betaler mellem 44.000 og 50.000.

I Randers siger arbejdsmarkedschef Ole Andersen, at kommunen ikke skelner mellem flygtninge og indvandrere og resten af kommunens ledige. Alle får hurtigt et tilbud om at komme i løntilskud eller virksomhedspraktik. Derimod bruger kommunen praktisk talt ikke intern aktivering som værkstedstilbud og lignende.

»Det har vi nedlagt – bortset fra nogle få tilbud rettet mod dem, der er syge. Men som udgangspunkt er folk ikke syge, fordi de er på dagpenge. Derimod er det godt for alle at komme hurtigt tilbage på arbejdsmarkedet. Og det virker rigtig godt for denne gruppe ledige,« siger Ole Andersen.

Storbyer kunne spare 280 millioner

Beregningerne fra LG Insight viser, at landets fem største kommuner kunne spare 280 millioner kroner, hvis de præsterede på niveau med Randers.

I nabokommunen finder man landets højeste udgifter til forsørgelse af flygtninge og indvandrere. Hvis Aarhus kommune kunne bringe sine udgifter på niveau med Randers, ville det medføre en besparelse på 67 millioner kroner om året. De høje udgifter kommer ikke bag på rådmand for sociale forhold og beskæftigelse, Hans Halvorsen (S).

»Min opfattelse er, at vi har lidt tungere vilkår end de fleste andre kommuner. Vi har en forholdsvis høj andel af flygtninge, som skal udredes somatisk og psykisk. Det, tror jeg, er en stor del af forklaringen på vores udgifter,« siger han.

Et dyk ned i tallene viser imidlertid, at hvis man kun kigger på de ledige flygtninge og indvandrere, som er lige til at sende i arbejde, har Randers markant lavere udgifter til denne gruppe og er bedre til at få dem i selvforsørgelse.

»Måske har Randers mere tung industri, som bruger ufaglært arbejdskraft, mens vores virksomheder er mere videnbaserede. Det gør dem måske lidt lettere at placere,« siger Hans Halvorsen. Han understreger, at kommunen har et konstant fokus på at forbedre indsatsen.

»Vi kan altid gøre det bedre,« mener han.

I hovedstaden kunne der i sammenligningen med Randers hentes 156 millioner kroner på en mere effektiv integration. Men direktør i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen Kaj Ove Christiansen mener, at analysen ikke tager forbehold for, at København har færre på førtidspension end andre kommuner.

»I rigtig mange kommuner anbringes flygtninge og indvandrere på førtidspension. Det gør vi ikke. I stedet prøver vi at aktivere dem. Og det giver et højere forsørgelsestryk,« siger han.

Herudover bokser København som landets største indvandrerkommune med at få flere i job.

»Vi har rigtig mange indvandrere og flygtninge og samtidig stor konkurrence om jobbene i hovedstaden,« konstaterer Kaj Ove Christiansen.

Han fremhæver, at København løbende tager ved lære af andre kommuner.

»Man skal ikke stille sig tilfreds. Vi skal blive ved med at gøre det bedre,« siger han.

Regeringen vil måle kommunerne

Hos Kommunernes Landsforening, KL, er chefkonsulent på integrationsområdet Birger Mortensen overbevist om, at der er penge at spare ved at kigge de bedste kommuner over skulderen. Han fremhæver, at der er gode erfaringer med en tidlig og tværgående indsats med stærk politisk forankring.

»Det er rigtig betydningsfuldt økonomisk. Det kan godt være, sådan en indsats koster mere, men pengene hentes rigtig hurtigt ind i besparelser på forsørgelsesudgifterne,« siger Birger Mortensen.

Dermed er KL på linje med social- og integrationsminister Karen Hækkerup (S).

»Der er rigtig store forskelle på kommunernes udgifter og resultater. Og der er også stor forskel på, hvor mange ressourcer de bruger på det. Derfor har regeringen lanceret en styrket indsats overfor integrationen,« siger Karen Hækkerup. Hun peger på, at et såkaldt integrationsbarometer skal bruges til at måle indsatsen i kommunerne på en række konkrete parametre og trække gode eksempler frem.

»Vi har i mange år talt om, at integrationen ikke virker. Og det er himmelråbende, så mange forskellige projekter og puljer der har været. Det har været fuldstændig uoverskueligt,« siger hun:

»Jeg er meget optaget af at skabe synlighed om de gode erfaringer, så vi kan få de gode projekter udbredt,« siger Karen Hækkerup.